

Hogyan hat a negyedik ipari forradalom a társadalomra?

SZÁMOMRA MINDIG RENDKÍVÜL ÉRDEKES, AMIKOR KÜLÖNBÖZŐ TUDOMÁNYTERÜLETEK SZAKÉRTŐI TALÁLKOZNAK, ÉS A MEGLÉVŐ TUDÁST SZINTETIZÁLVA TELJESEN ÚJAT HOZNAK LÉTRE.

Ez volt az érzésem Abonyi János vegyész-mérnök és Mislivetz Ferenc szociológus nemrég megjelent könyvének, a *Hálózatok metszéspontjain – A negyedik ipari forradalom társadalmi kihívásainak olvasásakor*. A szerzők a közelmúltban létrejött Institute of Advanced Studies Kőszeg, az iASK munkatársai is egyben, akik könyvükben definiálják az előttünk álló negyedik ipari forradalom fogalmát.

Az Ipar 4.0 a hálózatokba rendezett kibernetikai rendszerek elterjedését jelenti. A technikai fejlődés új gazdaság-szervezési elveket hoz magával, ezzel együtt pedig megváltozó foglalkoztatási és oktatási rendszereket. Azok a régiók, amelyek képesek hatékonyan alkalmazkodni a változásokhoz, profitálhatnak a rendkívüli lehetőségekből. A negyedik ipari forradalom felszabadíthatja az emberi kreativitást azáltal, hogy a munkafolyamatok jelentős részét gépek veszik át. Ezáltal viszont megváltozik az ember és gép viszonya, hiszen a gépek már nem csupán segítik, támogatják az emberi munkavégzést, hanem munkaerővé válnak. A termelő rendszerek ilyen mértékű hatékonyságának létrejöttéhez a gyártórendszerek és az őket támogató (már meglévő) informatikai eszközök növekvő fejlődésére, vagy új eszközök kialakítására van szükség. Mai ismereteink szerint ezt a folyamatot olyan fejlődési irányok határozzák meg, amelyek két-három évtizeddel ezelőtt még nem léteztek, vagy kihasz-

nálthatóságuk még gyerekcipőben járt. Ilyen terület például a nanotechnológia, a 3D nyomtatás, a mesterséges intelligencia, a robotok, a drónok, stb. Ezek azok az exponenciálisan fejlődő megoldások, amelyek hatását nehéz megbecsülni, de úgy tűnik, hogy nagymértékben meghatározzák jövőnk alakulását.

Az említett lehetőségek veszélyeket is hozhatnak magukkal, mivel az új kihívásokra adott nem megfelelő válaszok egy-egy régió leszakadását, rosszabb esetben akár a globális társadalom instabilitását okozhatják. Ha a jövőben a pesszimista forgatókönyvek valósulnak meg, akkor a fejlődés ahelyett, hogy általa az emberek életminősége javulna, inkább a társadalmi egyenlőtlenségek növekedéséhez fog vezetni. Akárhogy alakul is a jövő, az bizonyosnak tűnik, hogy a humán tőke jelentősége is átalakulóban van.

A könyvben ismertetett „Kreatív város – fenntartható vidék”, vagyis a KRAFT index újítása, hogy a fejlődéshez szükséges kreativitást (társadalmi, gazdasági és intézményi szinten) összekapcsolja a fenntarthatósággal. A KRAFT index túlmutat a már korábban kidolgozott és használt városi versenyképességi mutatókon. Az index a városok, régiók, valamint regionális környezetük integrált fejlődési tendenciáit, hálózatosodását, együttműködési készségét, illetve kreativitási potenciálját jelző, és ezen faktorok összehasonlítására képes komplex mutatórendszert jelent. A KRAFT projekt lehetőséget biztosít egy sokoldalú és integráló erejű fejlesztési stratégia kidolgozására, ugyanakkor túl is mutat ezen: új mentalitást fejez ki.

Somogyi Anna

